

Myšlení

Máme-li kontrolovat své myšlení (a to nelze jinak než opět prostřednictvím svého myšlení, jen tu a tam tomu může nepomoci někdo zvenku), tj. máme-li co nejlépe vědět, co děláme, když myslíme, musíme dbát toho, že ke každému myšlení náleží také to, co tímto myšlením není myšleno. Někteří autoři sice na to poukazují, ale většinou to chápou velmi jednostranně. Především zkoumají, to, co je „v hloubce“, v „hlubinách“, a sklouzávají do psychologie a psychoanalýzy apod. Proto je třeba upozornit, že „nemyšlené“ je každému našemu konkrétnímu myšlení něčeho, „pomyšlení“ na něco, mnohem blíže, totiž hned „vedle“. Myslíme-li např. kružnici, musíme velmi přesně nemyslet elipsu, trojúhelník, ale také psa, palmu, slunce, galaxii atd., atd. Takového „nemyšleného“ je nepřehledně mnoho a my je musíme aktivně a specificky „nemyslit“. Teprve pak můžeme pokročit k další množině „nemyšleného“, totiž ke všemu tomu co je pozitivním předpokladem našeho konkrétního (po)myšlení. Toto „nemyšlení“ je ovšem vlastně nejenom předpokladem, ale součástí našeho (po)myšlení, jenže o tom nevíme (a přitom víme, že ten způsob myšlení, který nám je v důsledku dlouhého evropského vývoje „vlastní“, je charakterizován svou dalekosáhlou prereflektovaností), a to z různých příčin (např. nedostatečnou reflexí) nebo důvodů (vyřazení z okruhu zájmu, vytěsnění apod.). Atd.atd. – mohli bychom pokračovat. A k tomu celém je třeba připomenout, že stejně závažné je přezkoumávání „myšleného“ (a možné jen potenciálně myšleného, tedy myslitelného, ale v jiném než běžném smyslu) v „nemyšleném“. To právě souvisí s pojetím resp. chápáním toho, co to vlastně (všechno) je myšlení a myšlené. Záleží m.j. na tom, rozlišit (po)myšlené a „myšlené“ ve smyslu myšlenkového výkonu od „myšleného“ ve smyslu intencionálního předmětu. O „předmětu“ v tomto smyslu můžeme ovšem hovořit teprve po vynálezu pojmů a pojmovosti, takže to jsou nechat při navrženém prověřování stranou.

(Praha, 020307-1.)